

**ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ
ФАКУЛЬТЕТ УПРАВЛІННЯ, ЕКОНОМІКИ ТА ПРАВА
КАФЕДРА ПРАВА**

**СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ПОРІВНЯЛЬНЕ ПРАВОЗНАВСТВО»**

Рівень вищої освіти – Перший (бакалаврський) рівень

Ступінь вищої освіти – бакалавр

Галузь знань - 08 «Право»

Спеціальність – 081 «Право»

Освітня програма – «Право»

Кількість кредитів – 5 – 150 год., із них: аудиторних – 56 год.;
самостійної роботи студента – 94 год.

Форма навчання – денна, заочна

Рік підготовки – 2, семестр – 3

Компонент освітньої програми – вибіркова.

Дні занять – відповідно до розкладу.

Консультації – відповідно до графіка навчального процесу.

Мова викладання – українська.

АНОТАЦІЯ

Навчальна дисципліна «Порівняльне правознавство» є вибірковою навчальною дисципліною, що належить до циклу спеціальної (фахової) підготовки за освітньою програмою «Право» спеціальності 081 «Право» галузі знань 08 «Право», яка викладається в 3 семестрі в обсязі 5 кредитів (за Європейською Кредитно-Трансферною Системою ECTS). Підсумковий контроль –екзамен.

МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета - надання студентам інформації щодо значення, суті, форм, способів і методів правового порівняння, а також з наявними в науці порівняльного правознавства підходами до класифікації правових систем.

Завдання – студенти повинні знати зміст понять і категорій порівняльного правознавства, загальні закономірності розвитку та існування правової системи, методи, прийоми дослідження державно-правових явищ, що розробляються юридичною компаративістикою, практику застосування понятійного апарату та методологічного інструментарію, що розробляється юридичною компаративістикою, правничий матеріал щодо становлення та розвитку правових систем зарубіжних держав.

ОРГАНІЗАЦІЯ НАВЧАННЯ

Основними видами навчальних аудиторних занять, під час яких здобувачі вищої освіти отримують необхідні знання, є лекції та практичні заняття. В межах робочого часу викладач може проводити консультації для здобувачів вищої освіти.

При викладанні лекційного матеріалу передбачено поєднання таких форм і методів навчання, як лекції у формі бесіди, розповіді, пояснення, диспуту та лекції у формі ілюстрування і демонстрування за допомогою мультимедійних пристроїв.

Лекція у формі бесіди, розповіді, пояснення, диспуту дозволяє привернути увагу здобувачів вищої освіти до найбільш важливих питань теми лекції, винести на обговорення дискусійні питання та визначити у процесі діалогу особливості сприйняття навчального матеріалу здобувачами вищої освіти.

Лекція у формі ілюстрування і демонстрування за допомогою мультимедійних пристроїв – це візуальна форма подачі лекційного матеріалу з розгорнутим або коротким коментуванням візуальних матеріалів, що переглядаються за допомогою мультимедійних технічних засобів. Ці дві форми лекцій можуть бути поєднані.

При проведенні практичних занять передбачене виконання практичних робіт у формі вирішення ситуативних завдань (кейсів) і тестів, проведення ділової гри, заслуховування усних відповідей, доповідей, а також рефератів та демонстрація презентацій, які підготовлені як індивідуальні завдання за темою самостійного вивчення дисципліни.

Здобувачі вищої освіти працюють з друкованим чи надісланим їм в електронній формі інформативним матеріалом, або з інформацією в мережі Інтернет.

Здобувачі вищої освіти можуть здійснювати наукові дослідження шляхом написання та опублікування наукових статей, тез доповідей на конференціях, круглих столах та наукових семінарах.

ПОЛІТИКА КУРСУ («ПРАВИЛА ГРИ») В АУДИТОРНИЙ ЧАС

Вивчення навчальної дисципліни передбачає роботу в колективі. Студенти під час лекційних занять ведуть конспект з відповідної теми. Під час заняття або ж в кінці лектор ставить питання, веде діалог з аудиторією для кращого засвоєння теоретичного матеріалу.

Лекції і практичні заняття можуть проводитися з використанням сервісу ZOOM.US. Також викладач і студенти можуть спілкуватись через електронну пошту, Viber, Telegram, інші доступні засоби комунікації. В разі потреби може використовуватись Форум як форма спілкування викладача й студентів у дистанційному (віддаленому) навчанні. Кожний форум присвячений будь-якій проблемі або темі. Модератор форуму (мережевий викладач) реалізує дискусію чи обговорення, стимулюючи питаннями, повідомленнями, новою цікавою інформацією. Середовище в аудиторії є дружнім, творчим, відкритим до конструктивної та

доброзичливої критики. Усі завдання, передбачені програмою, мають бути виконані у встановлений термін. Якщо здобувач вищої освіти відсутній з поважної причини, він/вона презентує виконані завдання під час самостійної підготовки на консультації викладача. Під час роботи над завданнями не допустимо порушення академічної доброчесності.

Після вивчення навчальної дисципліни студент здобуває такі компетентності:

Загальні (ЗК відповідно до освітньої програми «Право»):

ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК7. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК13. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку права, його місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій.

ЗК14. Цінування та повага різноманітності і мультикультурності.

Спеціальні (фахові) (СК відповідно до освітньої програми «Право»):

СК1. Здатність застосовувати знання з основ теорії та філософії права, знання і розуміння структури правничої професії та її ролі у суспільстві

У результаті вивчення навчальної дисципліни “Порівняльне правознавство” здобувачі освіти повинні засвоїти такі **програмні результати навчання (ПРН відповідно до освітньої програми «Право»):**

ПРН2. Здійснювати аналіз суспільних процесів у контексті аналізованої проблеми і демонструвати власне бачення шляхів її розв’язання.

ПРН4. Формулювати власні обґрунтовані судження на основі аналізу відомої проблеми.

ПРН13. Пояснювати характер певних подій та процесів з розумінням професійного та суспільного контексту.

ПРН18. Виявляти знання і розуміння основних сучасних правових доктрин, цінностей та принципів функціонування національної правової системи.

ПОРЯДОК ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Семестровий контроль з навчальної дисципліни «Порівняльне правознавство» здійснюється у третьому семестрі і проводиться відповідно до навчального плану у вигляді семестрового екзамену у терміни, встановлені графіком навчального процесу та в обсязі навчального матеріалу, визначеному робочою програмою дисципліни.

Семестровий екзамен – це форма підсумкового контролю засвоєння студентом теоретичного, практичного матеріалу з окремої навчальної дисципліни за семестр та набуття певних компетентностей, що проводиться як контрольний захід. Загальна оцінка за екзамен визначається як сума поточного контролю (до 50 балів) та відповідей на питання екзаменаційного білету або тестового завдання (до 50 балів).

Екзаменаційні білети з дисципліни «Порівняльне правознавство» містять 3 теоретичні питання, що включають матеріал навчальної програми, яка використовується в процесі навчання.

Студент на іспиті отримує білет, на якому є пронумеровані питання, та чисті аркуші паперу. Іспит відбувається в письмово-усній формі.

У процесі усного опитування, викладач зобов’язаний спершу вислухати повну відповідь студента (не залежно від того, чи вона є правильною) і лише потім задавати уточнюючі, додаткові запитання. Обов’язково наголошується на неправильних фрагментах відповіді, на суті помилок.

Можливе проведення семестрового екзамену здійснюється у формі тестування в системі Moodle.

Критерії оцінювання знань студентів визначені у **Положенні про критерії оцінювання ЛНУП**.

За рішенням засідання кафедри студент може бути додатково оцінений за участь у наукових конференціях, підготовку наукових публікацій, участь у Всеукраїнських конкурсах наукових студентських робіт, Всеукраїнських олімпіадах за спеціальністю, виконання досліджень тощо.

Оприлюднення результатів іспиту проводиться публічно.

Політика оцінювання – передбачає дотримання принципів доброчесності та студентоцентрованого підходу.

Академічна доброчесність - дотримання Положення про академічну доброчесність у ЛНУП». Доступний за посиланням: <http://lnau.edu.ua/lnau/index.php/uk/navchchas/zagalpolog.html>

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1. Порівняльне правознавство: метод, наука, навчальна дисципліна

Основні напрямки сучасного праворозуміння. Право — суспільство — влада: співвідношення та структура.

Формування та розвиток ідей порівняльного правознавства.. Місце і роль у системі юридичних наук. Природа порівняльного правознавства..

Мета порівняльного правознавства.. Значення порівняльного правознавства у дослідженні національних правових систем.

Загальні положення про структуру порівняльного правознавства.. Горизонтальна структура порівняльного правознавства.. Вертикальна структура порівняльного правознавства..

Синтетичні підходи до компаративних досліджень: різноманітність та спільні риси правових сімей.

Тема 2. Об'єкти і функції порівняльного правознавства

Об'єкти порівняльного правознавства.

Функції порівняльного правознавства.. Цілі порівняльного правознавства..

Правові сім'ї як об'єкти компаративістських досліджень. Галузі права як об'єкти компаративістських досліджень.

Функціональне значення компаративістських досліджень.

Тема 3. Методологія порівняльного правознавства

Загальні правила порівняльно-правового аналізу. Функціональний метод. Метод державно-правової ідентифікації.

Синтетичні та логічні методи дослідження: роль синергетики у компаративних дослідженнях.

Засоби юридичної техніки у компаративних дослідженнях.

Порівняння як основний об'єкт методології компаративістських досліджень.

Тема 4. Основні правові сім'ї сучасності

Поняття "система права" - "правова система" , "правова сім'я".

Розуміння системи права. Порівняння системи права і системи законодавства. Правова система і система права: питання співвідношення.

Основні критерії класифікації національних правових систем та типологія права.

Історичне розуміння правових родин. Основні правові школи.

Загальна характеристика основних правових сімей сучасності. Основні ознаки правових сімей.

Тема 5. Романо-германська правова сім'я

Поняття, формування й поширення романо-германської правової сім'ї.

Структура права романо-германської правової сім'ї. Джерела романо-германського права.

Французькі й німецька правові групи. Особливості джерел романської підгрупи. Особливості джерел норманської підгрупи. Відмінність романської і норманської підгрупи правової родини.

Класичні підгрупи романо-германської правової сім'ї. Змішані підгрупи.

Правова система України на фоні юридичної географії світу.

Тема 6. Правова сім'я загального права

Історичні умови формування англійського загального права. Прецедентне право Англії.

Структура, джерела й основні групи англійського загального права.

Характерні риси англійського загального права. Правова система Шотландії.

Історичні умови формування американського права. Відмінності джерел та принципів англійської та американської групи. Процес «вестернізації».

Тема 7. Релігійно-традиційні типи правових сімей

Загальна характеристика релігійно-традиційного типу правових сімей

Мусульманське право. Ознаки та методологія. Джерела мусульманського права.

Сучасне мусульманське право.

Індуська правова система у системі права. Сучасне індуське право та проблеми зближення з іншими правовими сім'ями.

Далекосхідне право. Іудейське право.

Звичаєві правові системи країн Чорної Африки та Мадагаскару.

Тема 8. Механізм зближення національних правових систем

Місце і роль колізій у юридичній компаративістиці: шляхи їх подолання.

Зближення та уніфікація національних законодавств. Модельні правові акти.

Уніфікація правових норм. Види уніфікації. Методи уніфікації. Міжнародно-правова допомога.

Співвідношення національного та міжнародного права.

Механізм трансформації норм міжнародного права у національних правових системах.

Правова система Ради Європи. Правова система Європейського Союзу. Правова система Євразійських Співдружностей.

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА

Нормативно-правові акти

1. Загальна декларація прав людини. К.: Право, 2020. 18 с.
2. Міжнародний пакт про соціальні економічні та культурні права. К.: Право, 2020. 24с.
3. Міжнародний пакт про громадянські і політичні права та Факультативний протокол № 1 до Міжнародного пакту про громадянські і політичні права. К.: Право, 2020. 48 с.
4. Статут Ради Європи. Міжнародне публічне право: Практикум. А. І. Дмитрієв, А. С. Мацко, В. І. Муравйов; Відп. ред. Ю. С. Шемшученко, Л. В. Губерський. К.: Юрінком Інтер, 2021. С. 293–308.
5. Віденська конвенція про право міжнародних договорів 1969 року. *Парламентське видавництво*. К., 2022.
6. Європейська конвенція прав людини. Міжнародне публічне право: Практикум. А. І. Дмитрієв, А. С. Мацко, В. І. Муравйов; Відп. ред. Ю. С. Шемшученко, Л. В. Губерський. К.: Юрінком Інтер, 2021. С. 308–311.
7. Статут ЄС та інші нормативні акти міжнародного права. Міжнародне публічне право: Практикум. А. І. Дмитрієв, А. С. Мацко, В. І. Муравйов; Відп. ред. Ю. С. Шемшученко, Л. В. Губерський. К.: Юрінком Інтер, 2021. С. 311–328
8. Конституція України від 28.06.1996 р. URL: <http://zakon.rada.gov.ua>.
9. Про затвердження Загальнодержавної програми адаптації законодавства до законодавства Європейського Союзу: Закон України від 18 березня 2004 р. Відомості Верховної

Основна література

1. Бойко І. С., Бабін Б. В. Порівняльне правознавство: навч. посіб. / Одес. нац. мор. акад. 2-ге вид. випр. та допов. О.: Фенікс, 2021. 151 с.
2. Закіров М. Б., Закірова С. Г. Юридична компаративістика : навч.-методич. посіб. – Луганськ : РВВ ЛДУВС ім. Е. О. Дідоренка, 2022. 208 с.
3. Історія порівняльного правознавства як сфера наукових досліджень: Збірник наукових праць / За ред.. О.В. Кресіна, І.М. Ситара; упор. О.В. Кресін. –Київ; Львів: Ліга-прес, 2021. –412 с.
4. Кресін О.В. Порівняльне правознавство у XIX –XX століттях: проблеми становлення: Монографія. К.: Логос, 2021. 294 с.
5. Кресін О.В. Становлення теоретичних засад порівняльно-правових досліджень у другій половині XVIII –першій третині XIX століття: компаративна концептуалізація: монографія. Київ: Інститут держави і права ім. В.М. Корецького НАН України; Видавництво «Логос», 2020. 680 с.
6. Крестовська Н.М. Цивілізаційний підхід у порівняльному правознавстві. *Правова держава*. 2020. Вип. 27. С. 443-449.
7. Оксамитний В.В. Сучасні правові системи у компаративістському вимірі. *Порівняльне правознавство*. 2022. -№3-4 С. 392-407.
8. Оніщенко Н.М. Правова система як об'єкт наукового пізнання та вивчення. Правові системи сучасності: Навчальний посібник для магістрів права. Відп. ред. Ю.С. Шемшученко. К.: Вид-во «Юридична думка», 2022. 492 с.
9. Порівняльне правознавство: Хрестоматія для юридичних вищих навчальних закладів і факультетів : навч. посіб. / Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого ; [уклад.: О. В. Петришин, О. В. Зінченко, Д. В. Лук'янов]. Харків : Право, 2022. 1023 с.
10. Порівняльне правознавство у таблицях : навч. посіб. для юрид. вищ. навч. закл. і ф-тів / О. В. Петришин [та ін.] ; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. - 2-ге вид., змін. Харків : Право, 2022. 162 с.
11. Порівняльне правознавство: досвід і проблеми викладання: Збірник наукових праць і навчально-методичних матеріалів. За ред. Ю.С. Шемшученка, І.С. Гриценка; упор. О.В. Кресін. К.: ВДК Університету «Україна», 2021. 288 с.
12. Порівняльне правознавство: сучасний стан і перспективи розвитку: Збірник наукових праць . За ред. Ю.С. Шемшученка, І.С. Гриценка, О.К. Маріна; упор. О.В. Кресін, І.М. Ситар. К.: Логос, 2021. 520 с.
13. Проблеми порівняльного правознавства: Збірник тез наукових доповідей III Міжнародної наукової конференції «Компаративістські читання» . За ред. Ю.С. Шемшученка, О.К. Маріна, І.С. Гриценка; упор. О.В. Кресін, І.М. Ситар. К.; Львів: ЛьвДУВС, 2021. 300 с.
14. Порівняльне правознавство: сучасний стан і перспективи розвитку: Збірник наукових праць . За ред. Ю.С. Шемшученка, В.П. Тихого, М.М. Цимбалюка, І.С. Гриценка; упор. О.В. Кресін, І.М. Ситар. 2-е вид., випр. і доп. Львів, Київ: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2022. 652 с.
15. Правові системи сучасності: навч. посіб. для студ. вищ.навч. закл. За ред. Ю. С. Шемшученка ; Нац. акад. наук України, Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького. К. : Юридична думка, 2022. 490 с.
16. Скаун О.Ф. «Загальне порівняльне правознавство» як навчальна дисципліна: досвід і перспективи в Україні: Відкрита лекція. Київ: Інститут держави і права ім. В.М. Корецького НАН України, Прикарпатський юридичний інститут Львівського державного університету внутрішніх справ, Видавництво «Логос», 2020. 20 с.
17. Філософія порівняльного правознавства: Збірник наукових праць .За ред.. О.В. Кресіна, І.М. Ситара; упор. О.В. Кресін. Київ; Львів: Ліга-прес, 2021. 612 с.

11. Інформаційні ресурси

1. Бібліотечно-інформаційні ресурси - книжковий фонд читального залу Львівського НУП

(м. Дубляни, вул. В. Великого, 1, Львівської наукової бібліотеки ім. Стефаника НАН України (вул. Стефаника, 2).

2. Електронні інформаційні ресурси:

Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. Режим доступу <http://zakon.rada.gov.ua/>;

Єдиний веб-портал органів виконавчої влади в Україні. Режим доступу:
<http://www.kmu.gov.ua/control/>.

Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського. Режим доступу:
<http://www.nbuv.gov.ua/>.

Урядовий портал Кабінету Міністрів України. Режим доступу: www.kmu.gov.ua.

Офіційний сайт Львівської електронної бібліотеки ім. В. Стефаника. Режим доступу:
www.lsl.lviv.ua.

Офіційний сайт Бази українського законодавства в Інтернет. Режим доступу:
www.lawukraine.com.